

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ Β΄-ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ**

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα, **09-10-2025**

Αριθ. Πρωτ. : **78453 - 09-10-2025**

Ταχ. Δ/ση : Πλατεία Κάνιγγος
Ταχ. Κώδικας : 10677
Πληροφορίες : Δήμητρα Σιαχάμη
Τηλέφωνο : 210.3893478
Email : dsiachami@mindev.gov.gr

ΠΡΟΣ : Ως Πίνακας Αποδεκτών

ΘΕΜΑ: «Οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές αναφορικά με τη διαδικασία εξέτασης και αξιολόγησης των επανορθωτικών μέτρων των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, σε συνέχεια του ν. 5218/2025 (Α' 125)».

Σχετ.: 1. Η με αρ. 102080/24.10.2022 (Β' 5623) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων με θέμα «Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την εξέταση επανορθωτικών μέτρων από την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016».

2. Η με αρ. πρωτ. 37122/21.04.2023 (ΑΔΑ: 6Β6Ξ46ΜΤΛΡ-ΩΟΟ) εγκύκλιος του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων με θέμα «Οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές αναφορικά με την υποβολή αιτημάτων για παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 (περί επάρκειας ή μη μέτρων αυτοκάθαρσης)».

3. Η με αρ. πρωτ. 12054/11.02.2025 (ΑΔΑ: Ψ1ΔΨ46ΝΛΣΞ-ΧΘΜ) εγκύκλιος του Υπουργείου Ανάπτυξης με θέμα «Οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές αναφορικά με τη διαδικασία εξέτασης και αξιολόγησης των επανορθωτικών μέτρων οικονομικών φορέων προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας τους, κατ' εφαρμογή του άρθρου 73 παρ. 7, 8 και 9 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021 (Α' 36)».

4. Η με αρ. 17287/26.02.2025 (Β' 870) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης με θέμα «Τροποποίηση της υπ' αρ. 117036/17.11.2015 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού «Μεταβίβαση του δικαιώματος υπογραφής "Με εντολή Υπουργού" στον Γενικό Γραμματέα Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, στους Προϊσταμένους των Γενικών Διευθύνσεων, Διευθύνσεων και Τμημάτων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (Β' 2490)».

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

1. Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές σχετικά με τη διαδικασία εξέτασης και αξιολόγησης των επανορθωτικών μέτρων των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, σε συνέχεια των αλλαγών που επήλθαν στο συναφές νομοθετικό πλαίσιο με το ν. 5218/2025 (Α' 125).

Β. ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 5218/2025, η ισχύς του οποίου εκκινεί από την **1^η Οκτωβρίου 2025** (βλ. άρθρο 80 παρ. 2 του αυτού νόμου), αντικαθίσταται η παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 (Α' 147), το περιεχόμενο της οποίας διαμορφώνεται ως εξής: «9. Για τις ανάγκες των παρ. 7 και 8, με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού συγκροτούνται οι ακόλουθες επιτροπές:

α) επιτροπή εξέτασης μέτρων αυτοκάθαρσης για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, που απαρτίζεται από έναν (1) εκπρόσωπο της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.), ως Πρόεδρο και δύο (2) εκπροσώπους της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, με τους αναπληρωτές τους, και

β) επιτροπή εξέτασης μέτρων αυτοκάθαρσης για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, που απαρτίζεται από έναν (1) εκπρόσωπο της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.), ως Πρόεδρο και δύο (2) εκπροσώπους της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, με τους αναπληρωτές τους.

Η θητεία των μελών των επιτροπών του προηγούμενου εδαφίου είναι τριετής. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ρυθμίζονται η διαδικασία αποστολής προς τις επιτροπές του πρώτου εδαφίου του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής για γνωμοδότηση, οι προϋποθέσεις εξέτασης και επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν και για τα οποία έχουν ήδη εκδώσει γνώμη οι επιτροπές, ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας των επιτροπών, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παρ. 8.».

Δυνάμει της εξουσιοδοτικής διάταξης του πρώτου εδαφίου της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, έχουν εκδοθεί:

- η με αρ. πρωτ. 71973/18.09.2025 (ΑΔΑ: 6ΥΟ446ΝΛΣΞ-ΙΨΖ) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, με την οποία συγκροτήθηκε η Γνωμοδοτική Επιτροπή Εξέτασης Μέτρων Αυτοκάθαρσης για Δημόσιες Συμβάσεις Προμηθειών και Υπηρεσιών

και

- η με αρ. πρωτ. 156390/29.09.2025 (ΑΔΑ: 603Π465ΧΘΞ-ΘΜΕ) απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, με την οποία συγκροτήθηκε η Γνωμοδοτική Επιτροπή Εξέτασης Μέτρων Αυτοκάθαρσης για Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Μελετών και Τεχνικών και Λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών.

3. Τούτων δοθέντων, από την **1^η Οκτωβρίου 2025**, τα αιτήματα των αναθετουσών αρχών για τη διατύπωση σύμφωνης γνώμης επί των σχεδίων αποφάσεων περί της επάρκειας (ή μη) των επανορθωτικών μέτρων των οικονομικών φορέων, εξετάζονται από τις παραπάνω τριμελείς γνωμοδοτικές επιτροπές, αναλόγως του

είδους της σύμβασης. Σημειώνεται, δε, ότι, τυχόν εκκρεμείς υποθέσεις εξέτασης επανορθωτικών μέτρων οικονομικών φορέων ενώπιον της πενταμελούς γνωμοδοτικής επιτροπής, που συγκροτήθηκε με τη με αρ. πρωτ. 111257/18.11.2022 (ΑΔΑ: ΨΠΓΟ46ΜΤΛΡ-ΟΕ3) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, περιέρχονται αυτοδικαίως, αναλόγως του είδους της σύμβασης, στις παραπάνω τριμελείς γνωμοδοτικές επιτροπές, οι οποίες αρμοδίως εκδίδουν σύμφωνη γνώμη επί των σχεδίων αποφάσεων των αναθετουσών αρχών εντός της τασσόμενης προθεσμίας των σαράντα (40) ημερών, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 3 §3 (περί αναστολής της προθεσμίας) και §4 (περί διακοπής της προθεσμίας) της υπό στοιχείο (1) Υ.Α.

Προς διευκόλυνση της κατανομής των υποθέσεων στις κατά περίπτωση αρμόδιες γνωμοδοτικές επιτροπές, οι αναθέτουσες αρχές αποστέλλουν τον ηλεκτρονικό φάκελο με το σχέδιο απόφασης, συνοδευόμενο από όλα τα σχετικά με την υπό κρίση υπόθεση στοιχεία, στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου:

- epanorthotika-prom-yp@eaadhsy.gr, όταν πρόκειται για αίτημα εξέτασης επανορθωτικών μέτρων οικονομικού φορέα που συμμετέχει σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης προμήθειας ή υπηρεσίας

και

- epanorthotika-erga@eaadhsy.gr, όταν πρόκειται για αίτημα εξέτασης επανορθωτικών μέτρων οικονομικού φορέα που συμμετέχει σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης ή τεχνικής και συναφούς επιστημονικής υπηρεσίας.

4. Επί μεικτών συμβάσεων, επισημαίνονται τα κάτωθι σχετικά με την εξέταση των επανορθωτικών μέτρων των οικονομικών φορέων:

Όταν η δημόσια σύμβαση ενσωματώνει χαρακτηριστικά περισσότερων ειδών (μεικτή σύμβαση), ο νομικός χαρακτηρισμός της, κατ' εφαρμογή των ερμηνευτικών κανόνων του άρθρου 4 του ν. 4412/2016¹, καθορίζει, μεταξύ άλλων, την αρμοδιότητα της γνωμοδοτικής επιτροπής επί της επάρκειας (ή μη) των επανορθωτικών μέτρων των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης. Στις μεικτές συμβάσεις με αντικείμενο διαφορετικά είδη (έργα, προμήθειες, υπηρεσίες), το σύνολο των οποίων εμπίπτει στο ΒΙΒΛΙΟ Ι του ν. 4412/2016, διακρίνονται οι εξής περιπτώσεις:

- (i) στο πλαίσιο της ίδιας δημόσιας σύμβασης συνυπάρχουν στοιχεία δημόσιας σύμβασης έργου μαζί με στοιχεία δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών ή/και προμήθειας αγαθών, όπου τα μέτρα αυτοκάθαρσης των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης, εξετάζονται από τη γνωμοδοτική επιτροπή που συγκροτήθηκε με τη με αρ. πρωτ. 156390/29.09.2025 (ΑΔΑ:

¹ Άρθρο 4 «Μεικτές συμβάσεις (άρθρο 3 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)» του ν. 4412/2016: «1. Η παράγραφος 2 εφαρμόζεται σε μεικτές συμβάσεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενο διαφορετικά είδη συμβάσεων, το σύνολο των οποίων εμπίπτει στο παρόν Βιβλίο (άρθρα 3 έως 221). [...] 2. Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο δύο ή περισσότερα είδη συμβάσεων (έργα, υπηρεσίες ή προμήθειες) ανατίθενται, σύμφωνα με τις διατάξεις που εφαρμόζονται στο είδος της σύμβασης που χαρακτηρίζει το κύριο αντικείμενο της σχετικής σύμβασης. Στην περίπτωση μεικτών συμβάσεων που αποτελούνται εν μέρει από υπηρεσίες κατά την έννοια των άρθρων 107 έως 110 και εν μέρει από άλλες υπηρεσίες ή μεικτών συμβάσεων που αποτελούνται εν μέρει από υπηρεσίες και εν μέρει από προμήθειες, το κύριο αντικείμενο καθορίζεται, σύμφωνα με το ποια από τις εκτιμώμενες αξίες των αντίστοιχων υπηρεσιών ή προμηθειών είναι η υψηλότερη. [...] 6. Όταν τα διάφορα μέρη συγκεκριμένης σύμβασης δεν μπορούν να χωρισθούν αντικειμενικά, το ισχύον νομικό καθεστώς καθορίζεται με βάση το κύριο αντικείμενο της εν λόγω σύμβασης. [...]».

603Π465ΧΘΞ-ΘΜΕ) απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, όταν το κύριο αντικείμενο της σύμβασης είναι το έργο, ή από τη γνωμοδοτική επιτροπή που συγκροτήθηκε με τη με αρ. πρωτ. 71973/18.09.2025 (ΑΔΑ: 6ΥΟ446ΝΛΣΞ-ΙΨΖ) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, όταν το κύριο αντικείμενο της σύμβασης είναι η παροχή υπηρεσιών ή η προμήθεια αγαθών

και

- (ii) στο πλαίσιο της ίδιας δημόσιας σύμβασης συνυπάρχουν στοιχεία δημόσιας σύμβασης προμήθειας αγαθών μαζί με στοιχεία δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών, όπου τα επανορθωτικά μέτρα των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης, εξετάζονται από τη γνωμοδοτική επιτροπή που συγκροτήθηκε με τη με αρ. πρωτ. 71973/18.09.2025 (ΑΔΑ: 6ΥΟ446ΝΛΣΞ-ΙΨΖ) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, ανεξάρτητα από το εάν υψηλότερη είναι η εκτιμώμενη αξία των προς προμήθεια αγαθών ή των προς παροχή υπηρεσιών.

Αναφορικά με την υπό (i) περίπτωση, σημειώνεται ότι, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.)², το κύριο αντικείμενο της σύμβασης προσδιορίζεται, κατά περίπτωση, στο πλαίσιο αντικειμενικής εξέτασης του συνόλου της σύμβασης και ο προσδιορισμός αυτός διενεργείται με βάση τις ουσιώδεις υποχρεώσεις του αναδόχου που υπερσχύουν έναντι όσων έχουν απλώς παρεπόμενο ή συμπληρωματικό χαρακτήρα. Η οικονομική αξία των επιμέρους στοιχείων της σύμβασης δεν μπορεί να αποτελέσει το αποκλειστικό κριτήριο για τον προσδιορισμό του κύριου αντικειμένου της σύμβασης, ωστόσο λαμβάνεται υπόψη ως κριτήριο το οποίο συνεκτιμάται με τα λοιπά.

Παράδειγμα 1^ο: Έστω ότι αναθέτουσα αρχή προκηρύσσει ανοικτό διαγωνισμό κάτω των ορίων για την παροχή υπηρεσιών συντήρησης των κλιματιστικών μηχανημάτων και την προμήθεια υλικών επισκευής, με εκτιμώμενη αξία 34.000,00€, πλέον Φ.Π.Α. (20.000,00€ για τις υπηρεσίες συντήρησης των κλιματιστικών μηχανημάτων + 14.000,00€ για τα υλικά επισκευής). Η υπό ανάθεση σύμβαση είναι μεικτή σύμβαση υπηρεσιών και προμήθειας, με κύριο αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών συντήρησης των κλιματιστικών μηχανημάτων. Επομένως, αρμόδια επιτροπή για να γνωμοδοτήσει επί της επάρκειας (ή μη) των επανορθωτικών μέτρων οικονομικού φορέα που συμμετέχει στη σχετική διαδικασία ανάθεσης, είναι η επιτροπή που συγκροτήθηκε με τη με αρ. πρωτ. 71973/18.09.2025 (ΑΔΑ: 6ΥΟ446ΝΛΣΞ-ΙΨΖ) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης.

Παράδειγμα 2^ο: Έστω ότι αναθέτουσα αρχή προκηρύσσει ανοικτό διαγωνισμό άνω των ορίων για την προμήθεια εξοπλισμού για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων χιονοδρομικού κέντρου και, πιο συγκεκριμένα, για την προμήθεια αναβατήρων και συστήματος έκδοσης και ελέγχου ηλεκτρονικών εισιτηρίων, με εκτιμώμενη αξία 5.000.000,00€, πλέον Φ.Π.Α. Η υπό ανάθεση σύμβαση είναι μεικτή σύμβαση προμήθειας και έργου, με κύριο αντικείμενο την προμήθεια αναβατήρων και συστήματος έκδοσης και ελέγχου εισιτηρίων, στην οποία περιλαμβάνονται μη αυτοτελείς, παρεμπόμπουσες εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης (εκσκαφές, ηλεκτρολογικές εργασίες, ρευματοδοτήσεις κ.λπ.)³. Επομένως, αρμόδια επιτροπή για να γνωμοδοτήσει επί της επάρκειας (ή μη) των επανορθωτικών μέτρων οικονομικού φορέα που συμμετέχει στη σχετική διαδικασία ανάθεσης, είναι η επιτροπή που συγκροτήθηκε με τη με αρ. πρωτ. 71973/18.09.2025 (ΑΔΑ: 6ΥΟ446ΝΛΣΞ-ΙΨΖ) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης.

² C-412/04 (Επιτροπή κατά Ιταλίας), σκ. 47-50.

³ Το συγκεκριμένο παράδειγμα εδράζεται στην ad hoc αρ. 2095/2022 απόφαση Ελεγκτικού Συνεδρίου σε Μείζονα Ολομέλεια.

Καταληκτικά, ο προσδιορισμός του κύριου αντικειμένου της μεικτής σύμβασης εμπίπτει στην αποκλειστική ευθύνη της εκάστοτε αναθέτουσας αρχής και υπόκειται στον έλεγχο των (δικαιοδοτικών) οργάνων που καλούνται να κρίνουν επί διαφορών που ανακύπτουν κατά τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, και επ' ουδενί των γνωμοδοτικών επιτροπών εξέτασης μέτρων αυτοκάθαρσης, η αρμοδιότητα των οποίων έγκειται στη διατύπωση σύμφωνης γνώμης επί των σχεδίων αποφάσεων των αναθετουσών αρχών περί της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων των οικονομικών φορέων.

Γ. ΕΞΕΤΑΣΗ ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΣΗ ΤΩΝ ΕΝΝΟΜΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡ. (ΣΤ) ΤΗΣ §4 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 73 ΤΟΥ Ν. 4412/2016 - Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΗΣΣΟΝΟΣ ΑΞΙΑΣ ΚΥΡΩΣΕΩΝ.

5. Όπως έχει αποσαφηνιστεί με τις υπό στοιχεία (2) και (3) εγκυκλίου, αναγκαία προϋπόθεση για την ενεργοποίηση της ευνοϊκής για τον οικονομικό φορέα διαδικασίας εξέτασης και αξιολόγησης των μέτρων αυτοκάθαρσης προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας του, αποτελούν:

(i) η εκ μέρους του οικονομικού φορέα προηγούμενη δήλωση, σε επίπεδο προκαταρκτικής απόδειξης (δια του Ε.Ε.Ε.Σ.), όλων εκείνων των πραγματικών γεγονότων που ενδέχεται να στοιχειοθετούν λόγο αποκλεισμού στο πρόσωπό του

και

(ii) η εκ μέρους των αρμοδίων οργάνων (επιτροπή διενέργειας διαγωνισμού & αποφαινόμενο όργανο) της κατά περίπτωση αναθέτουσας αρχής αιτιολογημένη κατάγνωση της συνδρομής συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα.

Μεταξύ των δυνητικών/προαιρετικών λόγων αποκλεισμού, η συμπερίληψη των οποίων στα έγγραφα της σύμβασης τους καθιστά υποχρεωτικούς, υπό την έννοια ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εξετάσει τη συνδρομή ή μη των προϋποθέσεων εφαρμογής τους, συμπεριλαμβάνεται ο προβλεπόμενος από το άρθρο 73 §4 περ. (στ) του ν. 4412/2016, σύμφωνα με το οποίο: «Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: [...] (στ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις, [...]».

Όπως συνάγεται από τη γραμματική διατύπωση της περ. (στ) της §4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, η **πλημμέλεια απαιτείται να είναι είτε σοβαρή είτε επαναλαμβανόμενη**, δηλαδή η πλήρωση των προϋποθέσεων εφαρμογής του συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού ως προς τον χαρακτήρα της συμβατικής πλημμέλειας είναι διαζευκτική και όχι σωρευτική. Επομένως, οικονομικός φορέας δύναται να εμπίπτει στον οικείο λόγο αποκλεισμού, εφόσον επέδειξε «σοβαρή» πλημμέλεια ή εφόσον διέπραξε πέραν της μίας ελάχιστον παρατυπίες (βλ. αιτιολογική σκέψη 101 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)⁴. Σε κάθε περίπτωση, για τη

⁴ «[...] Θα πρέπει επίσης (οι αναθέτουσες αρχές) να μπορούν να αποκλείουν υποψηφίους ή προσφέροντες των οποίων οι επιδόσεις σε παλαιότερες δημόσιες συμβάσεις παρουσίασαν σοβαρές αδυναμίες σε βασικές απαιτήσεις, όπως η αδυναμία παροχής ή εκτέλεσης, σημαντικές ελλείψεις στο παρασχεθέν προϊόν ή υπηρεσία με αποτέλεσμα να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό για τον οποίο προοριζόταν, ή ανάρμωση

διαπίστωση «σοβαρής» πλημμέλειας απαιτείται, κατ' αρχήν, να πραγματοποιηθεί συγκεκριμένη εκτίμηση και να εξατομικευθεί η στάση του οικονομικού φορέα, η δε εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής οφείλει να διέπεται από την αρχή της αναλογικότητας και η όποια απόφασή της να ληφθεί αιτιολογημένα. Έπειτα, ενόψει της αρχής της αυτοτέλειας των διαγωνιστικών διαδικασιών, η κατάγνωση ή μη λόγου αποκλεισμού εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα εκάστης αναθέτουσας αρχής, χωρίς αυτή να δεσμεύεται από ανάλογες κρίσεις αναθετουσών αρχών στο πλαίσιο έτερων διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

Περαιτέρω, όπως έχει κριθεί νομολογιακά (ΔΕΦ ΑΘ 256/2024, σκ. 14), για τον προσδιορισμό της έννοιας «άλλες παρόμοιες κυρώσεις» δεν είναι κρίσιμη η ακριβής νομική φύση της κύρωσης, ούτε η ορολογική της εκφορά (πρόστιμο, ποινική ρήτρα, μείωση τιμήματος, έκπτωση επί της συμβατικής αξίας), αλλά το εάν συνιστά για τον οικονομικό φορέα δυσμενή συνέπεια, λόγω της παράβασης ουσιώδους υποχρέωσής του στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης και ανεξάρτητα από το εάν επέφερε λύση της σύμβασης. Ακόμη, δεν ασκεί επιρροή η άσκηση διοικητικής ή/και ένδικης προσφυγής (που δεν αποτελούν μέτρα αυτοκάθαρσης) κατά της απόφασης επιβολής κύρωσης, εφόσον αυτή δεν έχει μέχρι την ημερομηνία υποβολής προσφοράς του οικονομικού φορέα ανακληθεί ή ακυρωθεί, αντίστοιχα (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 1223/2025, σκ. 17).

6. Με το άρθρο 19 του ν. 5218/2025 προστίθεται στο ν. 4412/2016 άρθρο 202Α με τίτλο «Κυρώσεις ήσσονος αξίας», η ισχύς του οποίου εκκινεί από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι τη **14^η Ιουλίου 2025** (βλ. άρθρο 80 παρ. 1 του αυτού νόμου) και σύμφωνα με το οποίο: «Κυρώσεις των άρθρων 206, 207, 208, 213, 218, 219 και 220, συνολικού ύψους που δεν ξεπερνά τις δύο εκατοστιαίες μονάδες (2%), επί της αξίας της σύμβασης στο πλαίσιο της οποίας επιβλήθηκαν για την πλημμελή εκτέλεση απαίτησης σε οικονομικό φορέα, δεν θεωρούνται σοβαρή πλημμέλεια για την εφαρμογή της περ. (στ) της παρ. 4 του άρθρου 73, εφόσον ο οικονομικός φορέας έχει εξοφλήσει το σύνολο του ποσού στην αναθέτουσα αρχή, εκτός εάν η αναθέτουσα αρχή κρίνει διαφορετικά.

Η παράλειψη της δήλωσης των παραπάνω κυρώσεων στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης δεν λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή της περ. (ζ) του άρθρου 73, εκτός εάν ζητηθεί η συμπερίληψή τους από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα.

Για τον υπολογισμό των δύο εκατοστιαίων μονάδων (2%) του πρώτου εδαφίου δεν υπολογίζονται οι κυρώσεις για τις οποίες τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβαν οι οικονομικοί φορείς έχουν κριθεί επαρκή από την αρμόδια Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73.».

Με την ανωτέρω ρύθμιση θεσπίζεται **χρηματικό όριο για τον χαρακτηρισμό ως «ήσσονος αξίας» των κυρώσεων των άρθρων 206, 207, 208, 213, 218, 219 και 220 του ν. 4412/2016**, οπότε σε μία τέτοια περίπτωση, **κατ' αρχήν, δεν στοιχειοθετείται ο λόγος αποκλεισμού της περ. (στ) της §4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 περί «σοβαρής» πλημμέλειας κατά την εκτέλεση προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, εφόσον ο οικονομικός φορέας έχει εξοφλήσει το σύνολο του ποσού στην αναθέτουσα αρχή⁵ και, άρα, δεν**

διαγωγή που δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες για την αξιοπιστία του οικονομικού φορέα. Το εθνικό δίκαιο θα πρέπει να προβλέπει τη μέγιστη διάρκεια αυτών των αποκλεισμών. Όταν βασίζονται σε λόγους προαιρετικού αποκλεισμού, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να δίδουν ιδιαίτερη προσοχή στην αρχή της αναλογικότητας. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν ελάχιστονες παρατυπίες να οδηγήσουν στον αποκλεισμό οικονομικού φορέα. Όταν, ωστόσο, συρρέουν επαναλαμβανόμενες περιπτώσεις ελασσόνων παρατυπιών, μπορεί να γεννηθούν αμφιβολίες ως προς την αξιοπιστία οικονομικού φορέα, οι οποίες μπορούν ενδεχομένως να δικαιολογούν τον αποκλεισμό του.».

⁵ Βλ. άρθρο 207 §5 του ν. 4412/2016: «5. Η είσπραξη του προστίμου και των τόκων επί της προκαταβολής γίνεται με παρακράτηση από το ποσό πληρωμής του προμηθευτή ή, σε περίπτωση ανεπάρκειας ή έλλειψης αυτού, με ισόποση κατάπτωση της εγγύησης καλής εκτέλεσης και προκαταβολής, αντίστοιχα, εφόσον ο

ενεργοποιείται η διαδικασία εξέτασης και αξιολόγησης επανορθωτικών μέτρων. Βάση υπολογισμού της κύρωσης (ή των κυρώσεων) αποτελεί η αξία της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α.⁶, κατά την εκτέλεση της οποίας επιβλήθηκε (ή επιβλήθηκαν). Ωσαύτως, για τον υπολογισμό του χρηματικού ορίου των δύο εκατοστιαίων μονάδων (2%) λαμβάνονται υπόψη οι κυρώσεις των άρθρων 206, 207, 208, 213, 218, 219 και 220 του ν. 4412/2016, χωρίς Φ.Π.Α. Ενώ, για τον υπολογισμό των δύο εκατοστιαίων μονάδων (2%) δεν λαμβάνονται υπόψη οι κυρώσεις των άρθρων 206, 207, 208, 213, 218, 219 και 220 του ν. 4412/2016, ανεξαρτήτως του χρηματικού ύψους τους, για τις οποίες τα επανορθωτικά μέτρα που έχουν λάβει οι οικονομικοί φορείς έχουν κριθεί επαρκή από την Επιτροπή της §9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016.

Παράλληλα, σε εναρμόνιση με την πάγια νομολογία του Δ.Ε.Ε.⁷, με την προσθήκη της επιφύλαξης «εκτός εάν η αναθέτουσα αρχή αποφασίσει διαφορετικά», διατηρείται η δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να αξιολογούν ad hoc την ακεραιότητα και την αξιοπιστία των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης και να κρίνουν κατά πόσο έχει κλονιστεί η σχέση εμπιστοσύνης που πρέπει να τις συνδέει μαζί τους, συνεπεία της επιβολής κυρώσεων σε βάρος τους λόγω πλημμελειών κατά την εκτέλεση προηγούμενων δημοσίων συμβάσεων, η «σοβαρότητα» των οποίων δύναται να αφορά όχι μόνο ποσοτικά κριτήρια (π.χ. χρηματικό ύψος επιβληθείσας κύρωσης), αλλά και ποιοτικά κριτήρια (π.χ. σημαντικές ελλείψεις στα παρασχεθέντα προϊόντα/στις παρασχεθείσες υπηρεσίες). Περαιτέρω, διατηρείται η δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να προβαίνουν σε κατάγνωση του λόγου αποκλεισμού της περ. (στ) της §4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 περί «επαναλαμβανόμενης» πλημμέλειας στο πρόσωπο οικονομικών φορέων, σε περίπτωση επιβολής σε βάρος τους πολλαπλών κυρώσεων κατά την εκτέλεση πλειόνων συμβάσεων κατά την κρίσιμη χρονική περίοδο της τριετίας⁸, συναρτήσει της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών στη διαδικασία ανάθεσης στην οποία συμμετέχουν, έστω και εάν οι κυρώσεις αυτές δεν υπερβαίνουν τις δύο εκατοστιαίες μονάδες (2%) επί της αξίας εκάστης σύμβασης, στο πλαίσιο της οποίας επιβλήθηκαν.

Παράδειγμα 3^ο: Έστω ότι αναθέτουσα αρχή προκηρύσσει ανοικτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό άνω των ορίων για την προμήθεια επίπλων γραφείου, στον οποίο συμμετέχει οικονομικός φορέας στον οποίο, κατά την κρίσιμη τριετία, έχουν επιβληθεί δύο (2) πρόστιμα συνεπεία εκπρόθεσμης παράδοσης στο πλαίσιο δημόσιας σύμβασης με το ίδιο αντικείμενο, αξίας 50.000,00€, χωρίς Φ.Π.Α., το πρώτο ύψους 250,00€ και το δεύτερο ύψους 500,00€, τα οποία και δηλώνει στο Ε.Ε.Ε.Σ., σύμφωνα με ρητό όρο της οικείας διακήρυξης. Η αναθέτουσα αρχή **δύναται**, κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 του ν. 5218/2025, να κρίνει ότι, τα παραπάνω πρόστιμα συνιστούν «κυρώσεις ήσσονος αξίας», καθώς υπολείπονται των δύο εκατοστιαίων μονάδων (2%) της αξίας της σύμβασης στο πλαίσιο της οποίας επιβλήθηκαν ($250\text{€} + 500\text{€} = 750\text{€} / 50.000\text{€} = 0,015 \times 100 = 1,5\%$), και, άρα, δεν στοιχειοθετούν, κατ' αρχήν, στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα τον λόγο αποκλεισμού της περ. (στ) της §4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 περί «σοβαρής» πλημμέλειας, διατηρουμένης ωστόσο

προμηθευτής δεν καταθέσει το απαιτούμενο ποσό.» και άρθρο 218 §3 του ν. 4412/2016: «3. Το ποσό των ποινικών ρητρών αφαιρείται/συμψηφίζεται από/με την αμοιβή του αναδόχου.».

⁶ Βλ. άρθρο 2 §1 περ. (48) του ν. 4412/2016: «Για τους σκοπούς του παρόντος εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί: [...] (48) όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται ποσό, προϋπολογισμός ή εκτιμώμενη αξία σύμβασης ή αξία της σύμβασης, νοείται χωρίς Φ.Π.Α., εκτός εάν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού».

⁷ Υπόθεση Meca Srl κατά Comune di Napoli, C-41/18, Υπόθεση Infraestruturas de Portugal και Futrifer Indústrias Ferroviárias κατά Toscca, C-66/22.

⁸ Βλ. άρθρο 73 §10 του ν. 4412/2016: «10. Εάν η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, ορίζεται ότι στις περιπτώσεις της παρ. 1 η περίοδος αυτή ανέρχεται σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση και στις περιπτώσεις της παρ. 4 στα τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός.».

της δυνατότητάς της να κρίνει και διαφορετικά, μετά από εξατομικευμένη εκτίμηση της στάσης του οικονομικού φορέα.

Παράδειγμα 4^ο: Έστω ότι αναθέτουσα αρχή προκηρύσσει ανοικτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό άνω των ορίων για την παροχή υπηρεσιών καθαρισμού των κτιριακών της εγκαταστάσεων, στον οποίο συμμετέχει οικονομικός φορέας στον οποίο, κατά την κρίσιμη τριετία, έχουν επιβληθεί έξι (6) ποινικές ρήτρες συνεπεία πλημμελούς παροχής υπηρεσιών στο πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων με το ίδιο αντικείμενο, η πρώτη ύψους 1.000,00€ κατά την εκτέλεση σύμβασης αξίας 100.000€, χωρίς Φ.Π.Α. ($1.000\text{€}/100.000\text{€} = 0,01 \times 100 = 1\%$), η δεύτερη ύψους 1.400€ κατά την εκτέλεση σύμβασης αξίας 150.000€, χωρίς Φ.Π.Α. ($1.400\text{€}/150.000\text{€} = 0,0093 \times 100 = 0,93\%$), η τρίτη ύψους 2.000€ κατά την εκτέλεση σύμβασης αξίας 225.000€, χωρίς Φ.Π.Α. ($2.000\text{€}/225.000\text{€} = 0,0088 \times 100 = 0,88\%$), η τέταρτη ύψους 3.000€ κατά την εκτέλεση σύμβασης αξίας 280.000€, χωρίς Φ.Π.Α. ($3.000\text{€}/280.000\text{€} = 0,0107 \times 100 = 1,07\%$), η πέμπτη ύψους 2.200€ κατά την εκτέλεση σύμβασης αξίας 120.000€, χωρίς Φ.Π.Α. ($2.200\text{€}/120.000\text{€} = 0,0183 \times 100 = 1,83\%$) και η έκτη ύψους 200€ κατά την εκτέλεση σύμβασης αξίας 25.000€ ($200\text{€}/25.000\text{€} = 0,008 \times 100 = 0,8\%$), τις οποίες και δηλώνει στο Ε.Ε.Ε.Σ., σύμφωνα με ρητό όρο της οικείας διακήρυξης. Η αναθέτουσα αρχή **δύνатаι**, μετά από εξατομικευμένη εκτίμηση της στάσης του οικονομικού φορέα, σε βάρος του οποίου έχουν επιβληθεί πολλαπλές κυρώσεις κατά την εκτέλεση πλειόνων συμβάσεων – γεγονός που ενδεχομένως υποδηλώνει παραβατική ροπή και υποτροπή εκ μέρους του – να κρίνει ότι στο πρόσωπό του στοιχειοθετείται ο λόγος αποκλεισμού της περ. (στ) της §4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 περί «επαναλαμβανόμενης» πλημμέλειας, έστω και εάν κάθε ποινική ρήτρα υπολείπεται των δύο εκατοστιαίων μονάδων (2%) της αξίας εκάστης σύμβασης στο πλαίσιο της οποίας επιβλήθηκε.

Επιπρόσθετα, με την ανωτέρω ρύθμιση, για τις κυρώσεις των άρθρων 206, 207, 208, 213, 218, 219 και 220 του ν. 4412/2016, που δεν υπερβαίνουν τις δύο εκατοστιαίες μονάδες (2%) της αξίας της σύμβασης στο πλαίσιο της οποίας επιβλήθηκαν, θεσπίζεται **εξαίρεση από τον κανόνα της προηγούμενης δήλωσής τους σε επίπεδο προκαταρκτικής απόδειξης (δια του Ε.Ε.Ε.Σ.)⁹ και, κατ' επέκταση, της συνδρομής στο πρόσωπο οικονομικού φορέα που παρέλειψε να τις δηλώσει του λόγου αποκλεισμού της περ. (ζ) της §4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 περί ψευδούς δήλωσης ή απόκρυψης πληροφοριών¹⁰ που, κατά δεσμία αρμοδιότητα, συνεπάγεται τον αποκλεισμό του¹¹, εκτός εάν η αναθέτουσα αρχή με σχετικό ρητό όρο στα έγγραφα της σύμβασης προβλέψει την υποχρεωτική δήλωσή τους σε επίπεδο προκαταρκτικής απόδειξης δια του Ε.Ε.Ε.Σ.**

⁹ Κατά την πάγια νομολογία (βλ. όλως ενδεικτικά ΣτΕ 237/2019): «Οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να δηλώνουν στο Ε.Ε.Ε.Σ. πραγματικά γεγονότα και η υποχρέωσή τους αυτή δεν αίρεται από εκτιμήσεις σχετικές με το εάν τα δηλούμενα πραγματικά περιστατικά συνιστούν λόγους αποκλεισμού ή με το εάν συνέτρεχαν λόγοι άρσεως του αποκλεισμού.».

¹⁰ Βλ. άρθρο 73 §4 περ. (ζ) του ν. 4412/2016: «4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: [...] (ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή [...]».

¹¹ Κατά την πάγια νομολογία (βλ. όλως ενδεικτικά ΣτΕ 753-754/2020, 2514, 2646-2647/2022): «[...] ανακριβής δήλωση του διαγωνιζομένου σχετικά με τη (μη) συνδρομή λόγων αποκλεισμού, η οποία περιλαμβάνεται στο υποβαλλόμενο με την προσφορά του Ε.Ε.Ε.Σ. [...] συνεπάγεται, με τη διαπίστωσή του, την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να θέσει εκτός διαγωνισμού τον διαγωνιζόμενο, η δήλωση του οποίου δια του Ε.Ε.Ε.Σ. διαπιστώνεται ότι είναι αντικειμενικά ανακριβής.».

Τούτων δοθέντων, εφιστάται η προσοχή στις αναθέτουσες αρχές στην τήρηση των ρυθμίσεων του άρθρου 19 του ν. 5218/2025, προσαρμοζόμενων αναλόγως των διακηρύξεων που εκδίδουν¹².

7. Τέλος, σύμφωνα με την §3 του άρθρου 33 «Μεταβατικές διατάξεις του Μέρους Β΄» του ν. 5218/2025: «3. Το άρθρο 19 εφαρμόζεται και σε διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης που έχουν εκκινήσει πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος, με την προϋπόθεση ότι, για αυτές, δεν έχει εκδοθεί και κοινοποιηθεί στους υποψήφιους αναδόχους ατομική διοικητική πράξη αξιολόγησης δικαιολογητικών συμμετοχής, προσφορών ή κατακύρωσης.».

Δ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ.

8. Για την εφαρμογή του άρθρου 5 (περί προϋποθέσεων επανεξέτασης επανορθωτικών μέτρων) της υπό στοιχείο (1) Υ.Α.¹³ εξακολουθούν να λαμβάνονται υπόψη οι γνωμοδοτήσεις που έχει εκδώσει η πενταμελής Γνωμοδοτική Επιτροπή Εξέτασης Επανορθωτικών Μέτρων, η οποία συγκροτήθηκε με τη με αρ. πρωτ. 111257/18.11.2022 (ΑΔΑ: ΨΠΓΟ46ΜΤΛΡ-ΟΕ3) απόφαση, που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 9 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως είχε τροποποιηθεί και ίσχυε με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021 (Α' 36).

9. Υπενθυμίζεται ότι, η διαδικασία «Εξέταση Επανορθωτικών Μέτρων»¹⁴, όπως αναμορφώθηκε σε συνέχεια των αλλαγών του ν. 5218/2025, έχει καταχωριστεί στο Εθνικό Μητρώο Διοικητικών Διαδικασιών «ΜΙΤΟΣ» (<https://mitos.gov.gr>) με Μοναδικό Αριθμό Καταχώρησης **294797**.

10. Για αμιγώς διαδικαστικά θέματα που αφορούν στην αποστολή των φακέλων επανορθωτικών μέτρων, μπορείτε να επικοινωνείτε με τη Γραμματεία της αντίστοιχης Γνωμοδοτικής Επιτροπής στα εξής τηλέφωνα:

- 213.2124778 & 213.2141260 (Γραμματεία Γνωμοδοτικής Επιτροπής Εξέτασης Μέτρων Αυτοκάθαρσης για Δημόσιες Συμβάσεις Προμηθειών και Υπηρεσιών)

και

- 213.2141219 & 213.2141260 (Γραμματεία Γνωμοδοτικής Επιτροπής Εξέτασης Μέτρων Αυτοκάθαρσης για Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Μελετών και Τεχνικών και Λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών).

Η παρούσα να δημοσιευθεί στους ιστότοπους του Υπουργείου Ανάπτυξης (<https://www.mindev.gov.gr/>) και της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (<https://gge.mindev.gov.gr/>) και να αναρτηθεί στον ιστοχώρο του Προγράμματος «ΔΙΑΥΓΕΙΑ».

¹² Τα Υποδείγματα Διακηρύξεων Προμηθειών & Υπηρεσιών της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι μη δεσμευτικής ισχύος και οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να προσαρμόζουν το περιεχόμενο των Διακηρύξεων που εκδίδουν σε τυχόν νομοθετικές ή κανονιστικές μεταβολές, χωρίς να δύνανται να επικαλεστούν μη αναθεώρηση των Υποδειγμάτων της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

¹³ Όπως γίνεται παγίως δεκτό, η μετά την έκδοση της κανονιστικής διοικητικής πράξης λήξη της νομοθετικής εξουσιοδότησης, ή η λήξη ή αντικατάσταση ή κατάργηση του νόμου που την περιέχει, δεν συνεπάγεται την αυτοδίκαιη κατάργηση της κανονιστικής διοικητικής πράξης που εκδόθηκε βάσει της εξουσιοδοτικής διάταξης, εκτός εάν τούτο ορίζεται ρητώς στο νόμο ή προκύπτει σαφώς από αυτόν (ΝΣΚ Γνμδ 165/2008).

¹⁴ Εναλλακτικός τίτλος «Εξέταση Μέτρων Αυτοκάθαρσης».

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος του Τμήματος Εξυπηρέτησης
Κοινού και Πρωτοκόλλου

κ.α.α.
ΓΕΝΝΑΙΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ (μέσω ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ):

1. Όλα τα Υπουργεία

(Γραφεία κ. Υπουργών και Γραφεία κ. Υπηρεσιακών Γραμματέων, προς περαιτέρω κοινοποίηση στους εποπτευόμενους φορείς τους)

- Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Υπουργείο Εξωτερικών
- Υπουργείο Εθνικής Άμυνας
- Υπουργείο Εσωτερικών
- Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
- Υπουργείο Υγείας
- Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη
- Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών
- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
- Υπουργείο Δικαιοσύνης
- Υπουργείο Πολιτισμού
- Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου
- Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής
- Υπουργείο Τουρισμού

- Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης
 - Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας
2. Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα
 3. Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (ΕΚΑΠΥ), Γραφείο κ. Προέδρου (προς περαιτέρω κοινοποίηση και στις Υγειονομικές Περιφέρειες, τα νοσοκομεία και τους λοιπούς εποπτευόμενους φορείς)
 4. Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (Γραφεία κ. Συντονιστών και Γραφεία κ. Γραμματέων)
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας Στερεάς – Ελλάδας
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου - Δυτικής Ελλάδας - Ιονίου
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης
 - Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης
 5. Όλες τις Ανεξάρτητες Αρχές (Γραφεία κ. Προέδρων)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ (μέσω ΠΑΠΥΡΟΥ):

1. Γραφείο κ. Υπουργού Ανάπτυξης
2. Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα Εμπορίου
3. Γραφείο κ. Προϊστάμενου Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων
4. Διεύθυνση Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Υποστήριξης